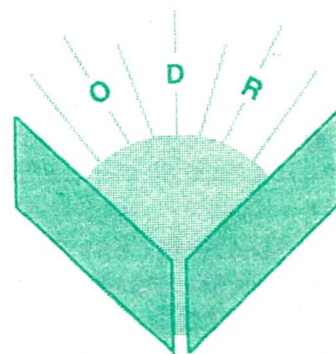

PAŹDZIERNIK NR 10 (74) 1994 R.

DORADZTWO ROLNICZE

cena 2500 zł

W GRABANOWIE

JESIEŃ

W NUMERZE:

- Wojewódzkie Święto Plonów z udziałem Premiera
- Gminne Święto Plonów w Świerżach
- Jakie odmiany drzew i krzewów owocowych warto posadzić w sadzie przydomowym
- Siemień gmina z inicjatywą
- Rolnicy - hodowcy bydła
- Program poprawy mięsności trzody chlewnej w woj. białkopodlaskim
- Jak tuczyć świnie zbożem
- Notowania z targów i jarmarków
- Kredyty ze środków fundacji wspomagającej zaopatrzenie wsi w wodę
- Przechowywanie ziemniaków
- Ceny sprzętu rolniczego
- Porady pszczelarskie
- Liście buraczane - objętościowa pasza dla bydła
- Produkty mleczne w żywieniu rodziny
- Sałatki warzywne na zimę
- Grzyby
- Włoszczyzna solona

Wojewódzkie Święto Plonów z udziałem Premiera

W dniu 18 września w Wisznicach odbyły się wojewódzkie uroczystości dożynkowe. Na Wojewódzkie Święto Plonów przybyło wielu znakomitych Gości. W uroczystościach uczestniczyli: premier Waldemar Pawlak, wiceminister rolnictwa i gospodarki żywnościowej Ryszard Smolarek, wiceminister współpracy gospodarczej z zagranicą Maciej Leśny, przewodniczący senackiej komisji rolnictwa Sylwester Gajewski, posłowie i senatorowie województwa białkopodlaskiego, wojewoda Tadeusz Korszeń oraz liczne grono korpusu dyplomatycznego. Po mszy św. odprawionej w miejscowym kościele parafialnym, poczty sztandarowe a za nimi wielobarwny korowód dożynkowy wraz z muzyką przeszedł ulicami Wisznic pod nowo zbudowany budynek Urzędu Gminy. **BOCHENEK CHLEBA UPIECZONY Z TEGOROCZNYCH ZBIORÓW WRĘCZYLI PREMIEROWI STAROSTOWIE WOJEWÓDZKICH DOŻYNEK** - Anna Iwaniuk z Horodyszczka oraz Krzysztof Hołub z Rowin. Premier Waldemar Pawlak przekazał chleb wojewodzie białkopodlaskiemu Tadeuszowi Korszeniowi z przykazaniem, aby dzielił go sprawiedliwie i nie zmarnował ani okruszki. Zadeklarował również, że rząd nie dopuści do marnotrawstwa plonów zbieranych przez rolników. Zabierając głos wojewoda Tadeusz Korszeń przypomniał o deklaracji złożonej przez premiera w dniu zaprzysiężenia, że rząd będzie dążył, aby każdej polskiej rodzinie żyło się lepiej. W krótkim wystąpieniu premier Waldemar Pawlak poinformował rolników o decyzjach dotyczących uruchomienia kredytów suszowych. Rozwój polskiej wsi musi uwzględniać produkcję zdrowej żywności, przetwórstwo, handel, usługi i agroturystykę. Z uznaniem wspominał o wspaniałych podlaskich sękaczach, których nie można wykonać w automatach. Podczas uroczystości towarzyszyła prezentacja wieńców żniwnych przez delegacje poszczególnych gmin. W konkursie na najpiękniejszy wieniec dożynkowy zwyciężyła gmina Piszczac przed Wohyniem. Podczas prezentacji wieńców dożynkowych towarzyszyły oryginalne pieśni i przyśpiewki ludowe. W korowodzie żniwnym wiernie odtworzono zwyczaję siewu z koszów wypełnionych ziarnem, kosiarzy z kosami i grabiami, młynarzy i piekarzy, przetwarzających trud pracy rolnika a nawet wyrobu chleba w dzieży. Po uroczystościach dożynkowych odbyło się w Liceum Ogólnokształcącym otwarte spotkanie premiera Waldemara Pawlaka z rolnikami. Przez cały dzień Wisznice tętniły imprezami kulturalnymi i sportowymi. Występowało wiele grup śpiewaczych, muzycznych i tanecznych. Swoje programy zaprezentował Zespół Tańca Ludowego "Biaawena". Po nich występowali wykonawcy z różnych stron województwa m.in. z Polubicz, Dołholisk, Jabłonia, Żulinek, Horodyszczka, Parczewa, Rossosza, Wisznic, Wohynia i Zahorowa. W czasie dożynek była wystawa sprzętu rolniczego, płodów rolnych i produktów rolno-

spożywczych. Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie na zorganizowanej wystawie prezentował filmy rolnicze z zakresu produkcji roślinnej, zwierzęcej i ogrodniczej. Prezentował komputerowe doradztwo technologiczne, ekonomiczne, marketingowe i informacji rynkowej. Prezentowano również elektroniczny wykrywacz podklinicznych stanów zapalnych wymienia krów, rui, wczesnej ciąży, elektroniczne badanie mięsności trzody chlewnej oraz badanie kwasowości gleb. Prezentowano sprzęt pszczelarski połączony ze sprzedażą wydawnictw pszczelarskich. Dużym zainteresowaniem zwiedzających cieszyła się wystawa z ozdobnymi kompozycjami sporządzonymi z suchych kwiatów oraz domowe przetwory z owoców i warzyw. Dożynki zakończyła zabawa ludowa, która trwała aż do rana.

Gminne Święto Plonów w Świerzach.

Pierwsze gminne dożynki w województwie odbyły się 28 sierpnia w gminie Wołyń w miejscowości Świerze. Były to jednocześnie pierwsze dożynki w tej wsi. Społeczeństwo Świerz z dużym zaangażowaniem przygotowywało się do tej niecodziennej imprezy. Dożynki odbyły się na placu koło Domu Ludowego. Funkcję Starościны pełniła mieszkanka wsi Świerze, także przewodnicząca KGW Barbara Skrzypczak. Pani Barbara wraz z mężem prowadzi gospodarstwo rolne o powierzchni 20 ha. Jest osobą bardzo aktywną, posiadającą umiejętności organizatorskie.

Starosta dożynek Tadeusz Filipowicz jest właścicielem gospodarstwa o powierzchni 14 ha, z czego ponad połowa to uprawy sadownicze. Pan Tadeusz a także jego żona również chętnie biorą udział we wszystkich podejmowanych na wsi przedsięwzięciach.

Święto Plonów rozpoczęło się mszą św. w kościele w Suchowoli. Następnie korowód dożynkowy wyruszył do Świerz. Przedstawiciele wsi: Świerze, Lisiowółka, Ostrówki, Suchowola i Wólki Zdunkowskiej nieśli wieńce dożynkowe. Na placu dożynkowym starostowie wręczyli bochen chleba gospodarzowi - wójtowi gminy.

Następnie wręczono wieńce dożynkowe. Po części oficjalnej nastąpiły występy zespołów ludowych, między innymi 1 godz. program przedstawił zespół z Żulinek, gm. Komarówka.

Pracownicy Zespołu Doradztwa Rolniczego w Radzynie Podlaskim przygotowali wystawę płodów rolniczych, ogrodniczych oraz suchych kompozycji kwiatowych. Podsumowaniem dnia dożynkowego była zabawa ludowa, którą finansował Zarząd Gminy Wołyń.

Opracowała: Barbara Pachala.

Dożynki w obiektywie

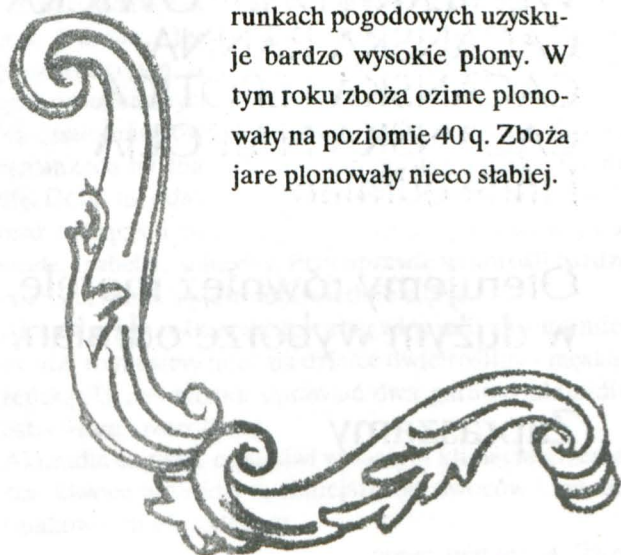

Przedstawiamy starostów dożynek wojewódzkich

Starościna dożynek Pani Anna Iwaniuk - młoda rolniczka z Horodyszczka posiada wykształcenie średnie rolnicze. Mąż Leszek oraz trójka dzieci w wieku od 7 do 11 lat. Posiadają gospodarstwo o pow. 36 ha. Główne uprawy to zboża, ziemniaki i dynia. W poprzednich latach osiągnęli plony w granicach 60 q z ha, w tym roku mniejsze a szczególnie ze zbóż jarych.

Starosta dożynek Pan Krzysztof Hołub, rolnik z Rowin, wiek 29 lat. Żona Mirosława dwoje dzieci - Magda lat 6 i Marcin lat 5. Oboje posiadają wykształcenie średnie. Samodzielnie prowadzi 20 hektarowe gospodarstwo, w którym uprawia pszenicę, żyto, mieszanki zbożowe i ziemniaki. W latach o normalnych warunkach pogodowych uzyskuje bardzo wysokie plony. W tym roku zboża ozime plonowały na poziomie 40 q. Zboża jare plonowały nieco słabiej.

**Szkółka
Drzewek
Owocowych**

21-505 Janów Podlaski
Zaborek
(0-80) 413-068

mgr inż. Lucyna Okoń

OFERTA JESIEŃ '94

JABŁONIE na wolnej od wirusów podkładce M26:

FREEDOM	PAULARED
FLORINA	GOLDEN DELICIOUS
JONAGOLD	ALWA
SAMPION	PRIAM
GLOSTER	DISCOVERY
ELSTAR	LIRED
JERSEYMAC	NOVAMAC
CORTLAND	KATJA
LOBO	WITOS
ANTONÓWKA	IDARED

WIŚNIE na antypce:

ŁUTÓWKA
NORTH STAR
PANDY 103
GRONIASTA

ŚLIWY na ałyczy:

WĘGIERKA ŁOWICKA
WĘGIERKA DĄBROWICKA
CACANSKA RANNA
CACANSKA LEPOTICA
CACANSKA NAJBOLJA
i inne odmiany

Oferujemy również morele, brzoskwinie i czereśnie
w dużym wyborze odmian.

Zapraszamy

JAKIE ODMIANY DRZEW I KRZEWÓW OWOCOWYCH WARTO POSADZIĆ W SADZIE PRZYDOMOWYM

Jesień jest okresem, kiedy sadi się drzewka i krzewy owocowe na działkach i w sadych przydomowych. Bardzo ważną rzeczą przy tym jest dobór odpowiednich gatunków i odmian. W sadzie przydomowym można posadzić nie tylko jabłonie, grusze, śliwy i wiśnie, lecz także inne gatunki drzew i krzewów owocowych, z których można uzyskać atrakcyjne owoce zarówno na przetwory jak i deserowe.

W sadych przydomowych i ogrodach działkowych najpopularniejsze są jabłonie. Jednak niestety nie wszystkie odmiany jabłoni nadają się na działkę ze względu na dużą wrażliwość na choroby. Często bardzo atrakcyjnych odmian jabłoni nie można posadzić na działce, gdyż są bardzo wrażliwe na parcha lub mączniaka, a ochrona na działce jest jednak ograniczona. Z letnich i wczesnojesiennych odmian jabłoni do sadych przydomowych i na działki polecane są: **Close, Oliwka Żółta, Discovery, Paulared, Delikates, James Grieve, Antonówka Zwykła, Wealthy, Red Wealthy**. Natomiast z odmian jesiennych i zimowych godne polecenia są: **Szampion, Novamac, Freedom, Priam, Priscilla, Macfree, Florina, Boskoop, Red Boskoop**.

Szczególnie polecana do sadych przydomowych jest odmiana **James Grieve**, która owocuje już od drugiego roku po posadzeniu, jest bardzo odporna na choroby, a owoce dojrzewają stopniowo przez 4 tygodnie. Owoce są doskonałe zarówno jako deserowe, jak i na przetwory. Odmiana **James Grieve** dojrzewa pod koniec sierpnia.

Odmian wrażliwych na choroby na działce nie należy sadzić.

Z odmian grusz na działkę polecane są: **Trewinka, Faworytka, Konferencja i Komisówka**, aby były gruszki do jedzenia od połowy sierpnia do połowy listopada.

Bardzo dobre do ogrodów działkowych i przydomowych ze względu na niewielkie rozmiary są karłowe śliwy i czereśnie. Karłowe śliwy szczepione są na Węgierce **Wangenheima**. Dużą popularnością wśród śliw cieszą się obecnie nowe odmiany o olbrzymich owocach, jak: **Herman, Sanctus Hubertus, Cacańska Rana, Cacańska Najbolia, Valor, Oneida** i inne. Pierwsza z nich dojrzewa na początku lipca, ostatnia w październiku.

Natomiast karłowe czereśnie szczepione są czeskich podkładkach **PHL 6** i **PHL 84**. Drzewa takie dorastają tylko do 3m rozpiętości. Polecane odmiany czereśni to: **Rivan i Burlat** (wczesne) oraz **Buttnera i Hedelfińska** (późne). Z nowych odmian czereśni najbardziej atrakcyjne są **Kordia i Vega**. **Kordia** jest średnio wytrzymała na mróz i mało podatna na choroby. Owoce są wyjątkowo wysokiej jakości, typu chrząstki, duże, ciemnoczerwone. Są mało podatne na pęknięcie i dobrze znoszą transport. **Vega** jest odmianą kanadyjską i podobnie jak **Kordia** jest mało podatna na choroby. Owoce ma duże, szerokosercowate, jasnożółte, pokryte karminowym rumieńcem. Są bardzo smaczne i mało podatne na pęknięcie.

Z wiśni oprócz odmian ciemnosokowych najlepszych na przetwory takich jak **Łutówka, North Star, Dobra Ludwika** warto posadzić szklankę o słodkich owocach.

Morele można sadzić tylko w najcieplejszych rejonach kraju i na stanowiskach osłoniętych od wiatru. W warunkach klimatycznych Podlasia morele plonują bardzo zawodnie ze względu na wczesność kwitnienia i związane z tym przemarzanie kwiatów.

Lepsze wyniki w naszych warunkach daje uprawa brzoskwiń, gdyż są pewniejsze w owocowaniu, ale również wymagają stanowiska ciepłego, dobrze nasłonecznionego i osłoniętego od wiatru. Z odmian brzoskwiń najlepszą na działki jest **Reliance**, która jest odporna na mróz, chłody wiosenne i wyróżnia się obfitością plonowania.

Odmianą o bardzo smacznych i dużych owocach jest **Redhaven**, jednak jest bardziej wrażliwa na mróz.

Oprócz drzew owocowych warto jest też posadzić na działce lub w ogrodzie przydomowym krzewy i pnącza dające często bardzo smaczne i wartościowe owoce.

Wśród odmian malin wartą polecenia jest odmiana **Pollana**, której owoce dojrzewają od połowy sierpnia aż do mrozów. Poza terminem owocowania zaletą tej odmiany jest również to, że nie wymaga zabiegów ochronnych, przeciwko chorobom i szkodnikom. Po zbiorze owoców wszystkie pędy należy wyciąć, gdyż odmiana ta owocuje na pędach jednorocznych.

Innymi podobnymi do maliny krzewami jagodowymi są jeżyna bezkolcowa i jeżynomalina. Najlepsze odmiany jeżyny bezkolcowej to: **Thornless Evergreen, Thornfree i Black Satin**.

Poza wymienionymi krzewami warto jest również posadzić na działce aronię oraz borówkę wysoką (amerykańską). Aronia może rosnąć na bardzo słabych glebach i nie jest porażana przez choroby i szkodniki. Poza tym owoce aronii mają dobre właściwości dietetyczne - zapobiegają miażdżycy i obniżają ciśnienie krwi. Bardzo wartościowe i smaczne owoce ma również borówka wysoka. Szczególnie wartościowe odmiany borówki to: **Earlyblue, Bluecrop, Darrow, Jersey**. Przy uprawie borówki należy pamiętać o tym, że jest to roślina kwasolubna, wymaga gleb próchnicznych i kwaśnych.

Na działce nie powinno też zabraknąć pnączy. W naszych warunkach można uprawiać winogrona, a także aktynidię. Dobrymi odmianami winorośli, odpornymi na mróz oraz rodzącymi owoce duże i smaczne są: **Canadice, Cascade, Isabella, Schuyler**. Przy uprawie winorośli bardzo ważną czynnością jest odpowiednie cięcie.

Aktynidia jest rośliną dwupienną, więc jeśli chcemy mieć owoce, to musimy mieć na działce dwie rośliny - męską i żeńską. U nas można uprawiać dwa gatunki aktynidii - ostrolistną i pstrolistną.

Aktynidia chińska, czyli kiwi w naszym klimacie przemarza. Owoce aktynidii są mniejsze od owoców kiwi, ale smakowo im nie ustępują.

oprac. mgr inż. A. Witek

SIEMIENŃ GMINA Z INICJATYWĄ.

Gmina Siemień położona jest w południowo-zachodniej części województwa białkopodlaskiego przy trasie kolejowej Lublin-Parczew-Biała Podlaska. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 111 km², a struktura gruntów przedstawia się następująco:

- użytki rolne 8.213 ha, w tym grunty orne 6.055 ha, łąki 1.750 ha pastwiska 380 ha sady 28 ha, stawy 685 ha
- lasy 1.400 ha,
- pozostałe grunty 715 ha.

W posiadaniu rolników indywidualnych znajduje się 77,8 % gruntów, natomiast pozostałe grunty użytkowane są przez 3 Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne i Gospodarstwo Rybackie.

W skład gminy wchodzi 21 sołectw, na terenie których zamieszkuje 5700 osób, w większości utrzymujących się z pracy na roli. W gminie jest 1.213 gospodarstw, a średnia pow.gospodarstwa wynosi 6.11 ha. Rolnicy gminy Siemień gospodarują na glebach bardzo słabej jakości aż 44% to grunty V i VI klasy, w 95% silnie zakwaszone.

Dominujące uprawy to:żyto, owies i ziemniaki.

W produkcji zwierzęcej dominuje tucz trzody chlewnej. W pierwszym półroczu 1994 roku zakończona została kompleksowa telefonizacja gminy.

Drastyczny spadek dochodów społeczeństwa, brak perspektyw rozwoju rolnictwa spowodował presję społeczeństwa gminy na swoich radnych aby powstał program restrukturyzacji rolnictwa Gminy Siemień. Na licznych zebraniach i spotkaniach rolników z przedstawicielami Urzędu Gminy, Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Grabanowie, Banku Spółdzielczego opracowano problemy i wnioski wymagające najpilniejszego rozwiązania. Na początku roku 1994 samorząd gminy i Wójt Gminy Siemień zwrócili się do pracownika ZDR w Parczewie mgr inż. Zbigniewa Kozaczuka w celu opracowania programu restrukturyzacji rolnictwa gminy na najbliższe lata, który by rozwiązywał najpilniejsze problemy trapiące rolników gminy Siemień.

Wiosną 1994 roku powstał program i został zatwierdzony przez samorząd gminy do realizacji. Program obejmuje okres od 1994 do 1996 roku, w tym czasie powinny dokonać się zmiany pozwalające znacznie zwiększyć wielkość i opłacalność produkcji rolniczej. Program przewiduje rozwój następujących działów:

- produkcja roślinna.
- produkcja zwierzęca.
- usługi mechanizacyjne.
- zaopatrzenie w paszę i w środki produkcji.
- oświatę rolniczą.
- agroturyzm i ekologia.

Program produkcji roślinnej obejmuje następujące kierunki;

- zaopatrzenie w kwalifikowany materiał siewny.
- wprowadzenie do uprawy nowych odmian.
- zmianę struktury zasiewów.
- wprowadzenie do uprawy roślin wysokobiałkowych.
- uprawę roślin przynoszących dodatkowy dochód tj. np.mak, zioła itp.
- rozwiązanie problemu gleb kwaśnych.

Natychmiast po zatwierdzeniu programu przystąpiono do jego realizacji. Za pośrednictwem ODR w Grabano-

wie wiosną 1994 r sprowadzono 600 q wysokiej jakości materiału siewnego najnowszych odmian zbóż oraz 500 q sadzeniaków ziemniaków które po bardzo korzystnych cenach /dotacja/ zostały rozprowadzone wśród producentów z terenu gminy.

We wrześniu 1994 zaczęto rozprowadzać materiał siewny zbóż ozimych między innymi sprowadzono 50 q elity żyta, 50 q pszenżyta 30 q elit pszenicy ozimej i 10 q jęczmienia ozimego oraz znaczne ilości zbóż w stopniu oryginalu. Rolnicy którzy skorzystali z dotacji na wysokiej jakości materiał siewny mają obowiązek w pierwszej kolejności zaopatrzyć rolników z terenu gminy w materiał siewny.

W celu prawidłowego wykorzystania sprowadzonego materiału siewnego specjaliści doradztwa rolniczego dostarczyli zainteresowanym rolnikom instrukcję uprawy, przeprowadzili liczne szkolenia instruktazowe oraz zorganizowali seminaria wyjazdowe do ODR Końskowola i IUNG Puławy gdzie wszyscy zainteresowani rolnicy mogli się zapoznać na poletkach doświadczalnych z interesującymi odmianami i wysłuchać fachowego instruktaza. W seminariach wzięło udział 50 osób, koszt autokaru pokryła gmina.

Aby zmniejszyć kwasowość gleb w gminie wprowadzono dotację do wysianego wapna w miesiącach późniejszych, sprowadzono 1500 t wapna nawozowego i stale zgłaszają się chętni.

Ponadto trzy wsie Siemień, Juliopol, Wólka Siemieńska objęte zostały wojewódzkim programem wapnowania regeneracyjnego na około 1000 t.

Podstawową produkcją zwierzęcą jest tucz trzody i do rozwiązania problemów z nią związanych przystąpiono w pierwszej kolejności.

Jednym z podstawowych problemów było uporządkowanie rozrodu i w porozumieniu z pracownikami OSHZ z Lublina oraz ODR w Grabanowie opracowana została siatka kopulacyjna. Na teren gminy zostało sprowadzonych 16 knurów czysto rasowych i mieszańców o cechach wybitnie mięsnych. Sprowadzono również 100 szt loszek hodowlanych. Wprowadzona dotacja do zakupu loszek i możliwości korzystania z niskooprocentowanego kredytu spowodowała duże zainteresowanie nabyciem dobrego materiału hodowlanego.

Sprowadzenie wysokiej klasy materiału wymaga zmiany zasad żywienia aby opanować te zasady pracownicy ODR i OSHZ zorganizowali na terenie gminy trzy seminaria na temat rozrodu i żywienia w których wzięło udział ok. 160 osob. Również zorganizowano dwa seminaria wyjazdowe do Serebriszczu gdzie rolnicy mogli się zapoznać z żywieniem trzody na sucho w autokarmnikach. W seminarium wzięło udział 75 osób koszty autokaru pokrył UG. Trzeba powiedzieć że w ostatnim czasie obserwuje się duże zainteresowanie układaniem dawek pokarmowych i nie ma dnia aby w ZDR nie korzystano z komputerowego programu układania dawek pokarmowych.

W dniach 2-3 X został zorganizowany wspólnie z ODR wyjazd na targi rolne Polagra 94 do Poznania w którym wzięło udział 40 rolników - tutaj również koszt autokaru pokrył UG.

Szczupłe ramy artykułu nie pozwalają wymienić wszystkich działań jakie podjęto w gminie Siemień w zakresie modernizacji rolnictwa ale pozwalają stwierdzić, że dzieje się dużo i dobrze.

mgr inż. Zbigniew Kozaczuk

ROLNICY - Hodowcy bydła

W roku ubiegłym w miesiącu grudniu była rozpoczęta realizacja tematu "Technologia pozyskiwania mleka wysokiej jakości". Lokalizacja tematu odbyła się w gospodarstwach u tych rolników, którzy byli zainteresowani produkcją mleka posiadali stado krów minimum 4 sztuki i mieli problemy z uzyskaniem mleka wysokiej jakości. Na terenie województwa tego typu demonstracji było 40 w następujących gminach: Janów Podlaski, Konstantynów, Piszczac, Tuczna, Wisznice i Sosnowka. Wszyscy rolnicy za częściową odpłatnością otrzymali sprawdzone wcześniej środki produkcji: koncentrat KKC z soją, płynny wysokobiałkowy koncentrat Urolac, krem Eutra - Melkfet do pielęgnacji wymion, środki myjące Milko Plus i Eutra Allseife, wapno do bielienia obór, cedzidla płócienne oraz Copex do odmuszania obór. Czas demonstracji obejmował okres żywienia zimowego. Rolnicy ze wszystkich wyżej wymienionych gmin byli bardzo zadowoleni z celowości prowadzenia tego typu demonstracji i osiągniętych wyników oprócz kilku rolników z gminy Janów Podlaski. Wyniki dotyczyły głównie lepszej klasy mleka ze względu na higienę, większej zawartości białka i tłuszczu w mleku oraz wyższej wydajności mleka w okresie stosowania dostarczonych koncentratów. Jedynie w gminie Janów Podlaski nie wszyscy rolnicy byli zadowoleni z koncentratu KKC z soją. Według ich opinii krowy nie chciały jeść śrutę własnej nawet z niewielkim dodatkiem koncentratu. Rolnicy naszego województwa dostarczają mleko do trzech Spółdzielni Mleczarskich: Biała Podlaska, Łosice i Spomlek w Radziniu Podlaskim. Najnowocześniejsza mleczarnia w Polsce Spomlek zakupiła w Danii skomputeryzowaną aparaturę do mierzenia ilości bakterii BACCTOSTAN. Za surowiec bardziej czysty bakteriologicznie Spomlek dopłaci większą kwotę do 1 litra mleka. Aby sprostać coraz większym wymaganiom wszystkich Spółdzielni Mleczarskich w województwie w roku bieżącym rozpoczniemy realizację programu "Poprawa technologii produkcji mleka w województwie białkopodlaskim". Obecny program będzie udoskonaloną formą realizowanego w roku ubiegłym w znacznie szerszym zakresie tj. 78 w gospodarstwach indywidualnych

oraz 2 gospodarstwa szkolne. Program realizowany będzie w tych gospodarstwach, które zajmują się produkcją mleka, mają problemy z uzyskaniem mleka wysokiej jakości oraz stado krów minimum 5 sztuk. Do prawidłowej realizacji programu za częściową odpłatnością rolnika zostaną dostarczone środki dezynfekcyjno-myjące oraz pasze wysokobiałkowe. Zorganizowane zostanie seminarium wyjazdowe dla rolników i doradców do modelowego gospodarstwa kanadyjskiego znajdującego się w Suchodole w województwie siedleckim. W celu szerszego rozpropagowania celowości programu przeprowadzone zostaną szkolenia rejonowe rolników na terenie całego województwa. Dla rolników posiadających stada krów o niskiej wydajności mlecznej i słabe budynki inwentarskie opracowano program "Wykorzystanie krzyżowania towarowego krów rasy ncb z buhajami ras mięsnych do organizowania produkcji wołowiny w warunkach niskonakładowych w województwie białkopodlaskim". Realizacja programu zostanie rozpoczęta w roku bieżącym w 5 gospodarstwach. Program realizowany będzie przez 6-8 lat. Za kilka lat chów bydła mięsnego w Polsce będzie stanowił pewną pozycję w produkcji rolniczej. Szczególnie w rejonach, posiadających duży udział w uprawach rolnych trwałych użytków zielonych, chów bydła mięsnego ma duże możliwości powodzenia. Jest to produkcja prawie bezinwestycyjna. Wystarczy mieć na okres zimy prymitywne pomieszczenia dla krów i młodzięży, w lecie trwałe użytki zielone, przemiennie użytkowane, ogrodzone, podzielone na kilka kwater. Wskazane jest aby krowy i jałowice unasienniane były nasieniem buhajów rasy mięsnej i wycielają się w początkach okresu pastwiskowego, a cielęta przebywały przez całą dobę na pastwisku, wykorzystując w całości mleko matki. Odłączenie ich od matek ma miejsce z końcem wypasu pastwiskowego, gdy krowy przechodzą na żywienie zimowe, jałowki na odchów, a buhajki na opas.

inż. A. Strącicka

Program cyklu MAGAZYN NOTOWAŃ od 11.10. do 10.11.1994 r.

Czas nadawania programu 12.15 - 12.45 program I

11.10. - wtorek	- Agrofarma - 15 min.	25.10. - wtorek	- Minimasarnie - 25 min.
	- Wioska ekologiczno-turystyczna - 10 min.	26.10. - środa	- Urządzenia do masarni - 25 min.
12.10. - środa	- Wiatraki - 10 min.	27.10. - czwartek	- Kultura smaku-jak doprawić wędliny-15 min.
	- Elektrownie wodne - 15 min.		- Salami po Polsku - 10 min.
13.10. - czwartek	- Kolektory słoneczne - 10 min.	28.10. - piątek	- Morliny - 15 min.
	- Energia geotermiczna - 15 min.		- Rzeźnia po francusku - 10 min.
14.10. - piątek	- Źródła energii odtwarzalnej - 25 min.	31.10. - poniedziałek	- Farma - 100 akrów - 25 min.
17.10. - poniedziałek	- Hodowla kóz - zasady - 25 min.	02.11. - środa	- Małe mleczarnie - 25 min.
18.10. - wtorek	- Kozie gospodarstwa - 15 min.	03.11. - czwartek	- Mleczarnie na piątkę - 15 min.
	- Francuska specjalność - 10 min.		- Mleczne przysmaki - 10 min.
19.10. - Środa	- Normy dla koziego mleka - 10 min.	04.11. - piątek	- Łańcuch chłodniczy - 15 min.
	- Przetwórstwo koziego mleka - 15 min.		- Obory bezbiataczkowe a jakość mleka - 10 min.
20.10. - czwartek	- Sztuka sprzedaży - nabiał - 10 min.	07.11. - poniedziałek	- Uprawa pieczarek - 25 min.
	- Galanteria mleczna - 15 min.	08.11. - wtorek	- Uprawa boczników - 25 min.
21.10. - piątek	- Lody - 15 min.	09.11. - środa	- Uprawa grzybów shii-take - 15 min.
24.10. - poniedziałek	- Polagra 94 - 25 min.	10.11. - czwartek	- Przetwórstwo grzybów uprawnych - 15 min.

Program poprawy mięsności trzody chlewnej w województwie białskopodlaskim.

W dotychczasowym systemie rozliczeń zakładów mięsnych z rolnikami płacono za ilość odstawionego żywca bez zwracania uwagi na jego jakość. W najbliższym czasie sytuacja ta ulegnie zmianie w związku z zamierzeniami zapłaty za ilość mięsa w tuszy. Oplacalna stanie się więc tylko produkcja tuczników dobrze umięśnionych. U produkowanych obecnie tuczników w naszym województwie procentowa zawartość mięsa w tuszy kształtuje się w granicach 45 %, podczas kiedy w krajach zachodnich przekracza znacznie 55 %. Wynika to z niskiej wartości genetycznej stada podstawowego, nieodpowiedniego schematu krzyżowania oraz niewłaściwie zbilansowanego żywienia. W stadach loch znajdują się często sztuki pochodzące z przypadkowych krzyżowań lub nawet wybrane z tuczników. Obserwuje się również nasilony zakup knurów ras wysokomięsnych pochodzących z importu. Często wiedza rolników z zakresu trafności doboru tych ras do krzyżowania z lochami ras krajowych jest niewystarczająca. W konsekwencji może doprowadzić to do pogorszenia się jakości surowca rzeźnego. W roku obecnym Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie rozpoczyna realizację programu poprawy mięsności trzody chlewnej poprzez krzyżowanie towarowe przy wykorzystaniu ras wybitnie mięsnych. Osiągnięcie zamierzonych efektów krzyżowania towarowego jest możliwe tylko wtedy, gdy optymalny wariant krzyżowania zastosuje się przy użyciu odpowiednio dobrych do tego celu loch. W tej sytuacji realizację programu poprawy

mięsności należy rozpocząć od przeglądu stada podstawowego loch i pozostawieniu do dalszego chowu loch o wysokiej zawartości mięsa w tuszy i wysokiej użytkowości rozplodowej. Ocena taka jest możliwa przy wykorzystaniu aparatu PIGLOG umożliwiającego przyzyciowe i szybkie określenie mięsności loch, a tym samym podjęcie decyzji odnośnie dalszego wykorzystania ich w produkcji. Program poprawy umięśnienia trzody chlewnej realizowany będzie w kilku etapach i obejmie w I etapie wszystkie większe chlewnie w województwie utrzymujące powyżej 5 loch i prowadzone przez hodowców zainteresowanych problemem zwiększania mięsności. W I etapie w chlewniach tych zostanie przeprowadzona ocena mięsności istniejących loch i na tej podstawie podjęta zostanie decyzja odnośnie celowości dalszego używania ich w krzyżowaniu towarowym do produkcji tuczników mięsnych. Wybrane lochy wykazujące najwyższą mięsność zostaną unasienione nasieniem knurów odpowiednich ras, zgodnie z przyjętym jako najlepszy schematem krzyżowania. Rozwinięta szeroko w województwie inseminacja loch zapewni rolnikom dostęp do nasienia najlepszych knurów wszystkich ras mięsnych. Równocześnie prowadzone będą szkolenia hodowców zainteresowanych poprawą mięsności oraz pokazy przyzyciowej oceny zawartości mięsa w tuszy.

Cz. Mirczewska.

JAK TUCZYĆ ŚWINIE ZBOŻEM ?

Można się spodziewać, że na skutek tegorocznej suszy plony ziemniaków w gminie Biała Podlaska będą niższe niż w latach ubiegłych.

Ziemniaki były dotychczas w większości gospodarstw znaczącym źródłem paszy w żywieniu trzody chlewnej. Sytuacja sprawiła że żywienie świń ziemniakami staje się nieopłacalne. Cena ziemniaków przekracza cenę zboża, przy ich czterokrotnie niższej wartości pokarmowej. Wielu rolników pyta jak należy żywić tuczniaki samym zbożem, bez udziału ziemniaków.

Powtarza się pytanie, ile można skarmić śrutę zbożową łącznie z koncentratem wysokobiałkowym, dziennie w zależności od wagi tuczników.

Dzienne dawki śrutę z koncentratem powinny kształtować się następująco:

tuczniaki w wadze	- 25 - 30 kg	- 1.2 kg
	30 - 50 kg	- 1.7 kg
	50 - 70 kg	- 2.3 kg
	70 - 90 kg	- 2.6 kg
	90 - 110 kg	- 3.0 kg
	pow. - 110 kg	- 3.0 - 3.4 kg

Tolerancja w ilości zadawanej dziennie paszy może wynosić 20%.

Ilościowy udział koncentratu w mieszance zależy jest od zawartości w nim białka. Zmianę pasz należy przeprowadzać stopniowo, przy skarmianiu paszy suchej powinny być zainstalowane poidła. Zwierzętom młodym nie należy podawać dużych dawek żyta.

Dariusz Sęczyk

Ogłoszenia

JANUSZ MAKAREWICZ zam. kol. Wisznice 27 gm. Wisznice

Poszukuję współnika do hodowli trzody chlewnej

"ZAM-POL P.U.H. Biała Podlaska ul. Handlowa 1, tel. 43-43-75

Sprzedż ciągników rolniczych, nowych "BIAŁORUS" MTZ-80, MTZ-82. Ceny atrakcyjne

NOTOWANIA Z TARGÓW I JARMARKÓW

SPORZĄDZONE PRZEZ OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W GRABANOWIE

.../Ceny w tys. zł za jednostkę)

Wyszczególnienie	J.M.	Wisznice 19.09.94r. poniedziałek	Łosice 21.09.94r. środa	Piszczac 21.09.94r. środa	Radzyń Podlaski 21.09.94r. środa	Biała Podlaska 22.09.94r. czwartek	Międzyrzec Podlaski 22.09.94r. czwartek
pszenica	q	-	240	250 - 260	260	270 - 280	260 - 270
pszenżyto	q	-	210	220 - 230	-	240	240 - 250
żyto	q	200	170	180 - 190	200	190	-
jęczmień	q	-	-	-	250	260	250 - 260
owies	q	220	200	190 - 200	220	210 - 220	220 - 230
mieszanka zbożowa	q	220	-	220 - 230	-	240	240
ziemniaki	q	-	-	250	200 - 250	250	200 - 250
prosięta 10-15 kg	para	900	1100	900 - 1100	1000 - 1400	1000 - 1100	800 - 1300
prosięta pow.15kg	para	1100	1350	1100 - 1300	1500	1100 - 1300	1800
krowa	szt.	-	9000 -12000	8000	-	-	-
krowa z cielęciem	szt.	-	-	8500 -10000	-	-	-
koń roboczy	szt.	-	-	28000-32000	-	-	-
jaja	szt.	1,25	1,2	-	2,4	3	2,5
pietruszka	kg	-	-	-	10	7 - 8	10 - 12
cebula	kg	7	10	7	6 - 8	7 - 8	7
kapusta	kg	-	-	-	3	-	4
kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	-	10 - 12
kalafiory	szt.	-	-	-	12	-	8 - 10
pomidory	kg	12	-	10 - 12	5 - 12	8 - 12	3 - 10
ogórki	kg	-	-	8	-	8	-
gruszki	kg	-	-	22	15 - 22	-	-
jabłka	kg	5	6,5	5 - 8	4 - 12	5 - 8	4 - 10
marchew	kg	-	-	-	6	5 - 6	6 - 8
buraki	kg	-	-	-	-	-	7
papryka	kg	-	-	30	20 - 27	30	20 - 22
śliwki	kg	-	-	10 - 12	9 - 10	10	10
ziemniaki	kg	-	-	-	-	4	3 - 4
otręby pszenne	t	-	2000	-	-	-	-

Wisznice: zboża - podaż mała, popyt duży   Łosice: zboża - podaż mała, popyt mały
 prosięta - podaż mała, popyt duży   prosięta - podaż duża, popyt mały

Piszczac: zboża - podaż mała, popyt średni   Radzyń: zboża - podaż średnia, popyt średni
 prosięta - podaż duża, popyt średni   Podlaski: prosięta - podaż duża, popyt średni

Biała: zboża - podaż średnia, popyt mały   Międzyrzec: zboża - podaż średnia, popyt duży
 Podlaska: prosięta - podaż średnia, popyt średni   Podlaski: prosięta - podaż średnia, popyt średni

Targowiskowe ceny rolnicze w kraju

Od 05 września do 10 września 1994r.

Lp	Województwo	Targowisko	Pszenvica	Zyto	Jęczmień	Ziemia ki	Prosięta	Jaja	Jabłka	Cebula
	Jedn. miary		tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł. /dt	tys. zł. para	tys. zł. /szt.	tys. zł. /kg	tys. zł. /kg
		min.	210	160	170	200	900	1.75	4.50	4.20
		max.	320	260	300	600	1800	3.00	15.00	14.00
		średnie	262	193	231	365	1383	2.32	8.90	8.46
		odchylenie standard	24	23	26	71	179	0.28	2.24	1.87
1	Biała Podlaska	Wisznice	240	180	240	500	900	1.75	5.00	10.00
2	Biała Podlaska	Radzyń Podlaski	270	190	250	300	950	2.20	4.50	8.00
3	Białystok	Siemniatycze	280	170	230	300	1600	2.80	8.00	12.00
4	Białystok	Sokółka	260	170	260	350	1350	2.30	5.00	8.00
5	Bielsko Biała	Sucha Beskidzka	300	260	260	300	1500	2.50	10.00	7.00
6	Bielsko Biała	Żywiec	280	260	260	300	1800	2.50	10.00	8.00
7	Bydgoszcz	Koronowo	260	220	220	400	1500	2.40	10.00	8.00
8	Bydgoszcz	Więcbork	260			300	1500	2.30	8.00	8.00
9	Chełm	Chełm				500	1200	2.50	5.00	9.00
10	Chełm	Krasnystaw	250		200	500	1050	2.80	5.00	10.00
11	Ciechanów	Płońsk	220	190	210	280	1400	2.43		
12	Ciechanów	Raciąż	235	168	210	325	1400	2.17	7.00	9.00
13	Częstochowa	Koniecpol	280	200	240	300	1300	2.00	12.00	10.00
14	Częstochowa	Żarki	280	180	200	400	1400	2.20	11.00	6.00
15	Elbląg	Orneta	230		200	350	1400	2.55	10.00	8.00
16	Elbląg	Susz	230	190	220	400	1400	2.50	12.00	12.00
17	Gdańsk	Kartuzy	270	200	250	425	1450	2.15	10.00	10.00
18	Gdańsk	Kościierzyna	280	190	240	350	1350	2.35	9.50	10.00
19	Gorzów Wlkp.	Międzyrzecz	280	200	250	400	1400	2.00	11.00	8.00
20	Gorzów Wlkp.	Gorzów Wlkp.	280	200	230	400	1400	2.00	12.00	7.50
21	Jelenia Góra	Jelenia Góra	300		250	500	1350	2.00	12.00	12.00
22	Jelenia Góra	Bolesławiec	240	200	200	350	1300	2.00	11.00	8.00
23	Kalisz	Ostrzeszów	280	200	240	350	1500	1.80	7.00	8.00
24	Kalisz	Krotoszyn	280	190	260	400	1600	1.80	9.00	8.00
25	Katowice	Siewierz	260	180	240	300	1500	2.00	8.00	6.00
26	Katowice	Wodzisław	280	240	240	400	1500	2.10	5.00	8.00
27	Kielce	Bodzętyn	265	220	230	400	1100	2.40	9.00	8.00
28	Kielce	Jędrzejów	250	190	220	350	1300	2.30	10.00	6.00
29	Konin	Konin	300	200		300	1800	2.50	10.00	5.00
30	Konin	Słupca	250	200	230	300	1500	2.30	8.00	8.00
31	Koszalin	Koszalin	280			500	1500	1.95	10.00	10.00
32	Koszalin	Świdwin	280	180		400	1300	2.50	10.00	10.00
33	Kraków	Krzyszowice	260	180	210	300	1600	2.40	7.00	8.00
34	Kraków	Proszowice	240		220	350	1400	2.80	6.00	4.20
35	Krosno	Krosno	280		220	400	1200	2.50	10.00	10.00
36	Krosno	Ustrzyki Dolne	280		250	400	1000	2.50	10.00	7.00
37	Legnica	Głogów	240		205	375	1400	2.00	9.00	10.50
38	Legnica	Jawor	210		190	350	1400	2.10	10.00	10.50
39	Leszno	Leszno	250	180	220	300	1500	2.50	8.00	7.00
40	Leszno	Rawicz	240	180	220	300		2.10	9.00	6.00
41	Łódź	Głowno	290	180		400	1500	2.67	8.00	
42	Łódź	Pabianice	280	200	280	400	1700	2.20	10.00	6.00
43	Łomża	Szczuczyn	250	170	200	200	1300	2.50		
44	Łomża	Kolno	260	160		450	1300	2.50	11.00	10.00
45	Łublin	Piaski	230	195	205	600	1100	2.50	8.00	9.00
46	Lublin	Lublin								
47	Nowy Sącz	Nowy Targ	320	260	280	400	1500	2.75	10.00	8.00
48	Nowy Sącz	Nowy Sącz	270	250	260	350	1500	2.70	11.00	5.00
49	Olsztyn	Olsztyn	300	250	300	450		2.20	10.50	9.00
50	Olsztyn	Szczytno	255	195	230	350	1400	2.15	8.00	8.00
51	Opole	Kędzierzyn				500	1200	2.20	15.00	11.00
52	Opole	Nysa				400	1400	2.20	6.00	8.00
53	Ostrołęka	Ostrołęka	280	190	250	200	1550	2.40	8.00	8.00

Targowiskowe ceny rolnicze w kraju

Od 05 września do 10 września 1994 roku

Lp	Województwo	Targowisko	Pszemica	Zyto	Jęczmień	Ziemia ki	Prosięta	Jaja	Jabłka	Cebula
	Jedn. miary		tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł. para	tys. zł. para	tys. zł. /kg	tys. zł. /kg
54	Ostrołęka	Wyszaków	300	190	270	300	1500	2.80	10.00	10.00
55	Piła	Wągrowiec	240	180	220	300	1400	2.30	10.00	10.00
56	Piła	Szamocin	260	200	260	400	1600	2.00	5.00	
57	Piotrków Trybunał.	Radomsko	260	180	240	350	1100	2.50	10.00	7.00
58	Piotrków Trybunał.	Przedborz	300	170		400	1000	2.50	10.00	7.00
59	Płock	Sierpc	240	160	230	280	1650	2.33	9.00	8.00
60	Płock	Gostynin	250	170	220	250	1675	2.26	8.50	6.00
61	Poznań	Grodzisk Wlkp.	240	170	210	400	1600	1.90	14.00	14.00
62	Poznań	Sielinko	280	200	240	300	1600	2.00	8.00	7.00
63	Przemysł	Jarosław	240	180	180	350	1350	2.60	13.00	7.00
64	Przemysł	Przeworsk	235		190	450	1400	2.50	9.00	8.00
65	Radom	Przytyk	300	200	250	400	1400	3.00	10.00	14.00
66	Radom	Szydłowiec	270	180	255		1200	2.60		7.50
67	Rzeszów	Leżajsk	240	220	240	350	1100	2.40	10.00	9.00
68	Siedlce	Mińsk	300	205	250	300	1200	2.50		7.00
69	Siedlce	Siedlce	290	200	250	265	1250	2.30	10.00	9.00
70	Sieradz	Sieradz	255	195	220	425	1500	2.30	10.00	9.00
71	Sieradz	Szadek	235	180	225	400	1500	2.25	9.50	8.50
72	Skierniewice	Brzeziny	300	170	280	260	1300	2.67	8.00	7.00
73	Skierniewice	Łowicz	270	170	260	400	1500	2.53	9.00	9.00
74	Słupsk	Lębork				380	1300	1.90	8.00	10.00
75	Słupsk	Sławno	250		220	350	1500	1.80	7.00	10.00
76	Suwałki	Olecko	230	170	220	400	1400	2.40	6.50	8.00
77	Suwałki	Suwałki	250	180	230	300	1100	2.50	10.00	9.00
78	Szczecin	Gryfice	250			400	1200	2.20	8.00	7.00
79	Szczecin	Stargard	260	180	190	400	1250	1.90	15.00	12.00
80	Tarnobrzeg	Sandomierz	240		230	250	1300	2.10	4.50	4.50
81	Tarnobrzeg	Ożarów	210	160	180	350	1200	2.80	6.00	6.00
82	Tarnów	Zakliczyn	250			350	1200		10.00	
83	Tarnów	Brzesko	260		250	300	1200	2.80		8.00
84	Toruń	Jabłonowo	250		240	350	1500	2.40	8.00	9.00
85	Toruń	Biskupiec	250	180	240	400	1400		7.50	9.00
86	Wałbrzych	Bystrzyca	225	170	170	500	1600	2.75	9.00	10.00
87	Wałbrzych	Dzierżoniów				400	1500	2.35	8.00	6.00
88	Warszawa	Góra Kalwaria	290	220	250	300	1400	2.80	6.00	10.00
89	Warszawa	Grodzisk Maz.	290		260	400	1400	2.00	5.50	6.00

Uwaga rolnicy

Wielki konkurs

organizowany przez PPUH "Aida" Sp. z o.o. Biała Podlaska
ul. Brzeska 36 a tel. 43-77-57

Główną wygraną jest opryskiwacz polowy

Warunek:

- zakup do końca 1994 r. minimum 2.000 kg RSM 32 (doglebowy nawóz zastępujący mocznik i saletre) w cenie producenta 1.800.000 zł/t - luzem lub w beczkach z możliwością dostawy do klienta

Bliższe informacje: Biała Podl. ul. Brzeska 36 a, tel. 43-77-57

Rozstrzygnięcie konkursu 10.01.95 r. w biurze Spółki

KREDYTY ZE ŚRODKÓW FUNDACJI WSPOMAGAJĄCEJ ZAOPATRZENIE WSI W WODĘ.

Przeznaczenie :

- budowa wodociągów wiejskich
- budowa kanalizacji wiejskich

Jednostki mogące ubiegać się o kredyt:

- gminy
- spółki i inne jednostki posiadające osobowość prawną

Warunki udzielania kredytu:

- kredyty na budowę wodociągów wiejskich - 0,3 stopy kredytu refinansowego, kredyty na budowę kanalizacji i oczyszczalni wiejskich - 0,2 stopy kredytu refinansowego, ale nie mniej niż 7% rocznie
- okres kredytowania:
  - * budowa wodociągów wiejskich - do 6 lat z karencją do 2 lat i nie dłużej niż 90 dni po zakończeniu budowy
  - * budowa kanalizacji wiejskich - do 10 lat z karencją do 3 lat
- stałe raty kapitałowe płatne kwartalnie
- odsetki od kredytów naliczane w okresach kwartalnych począwszy od dnia udzielenia kredytu
- prowizja bankowa wynosząca 0,1% wartości kredytu
- wysokość kredytu nie może przekroczyć 50% kosztów inwestycji
- wymagany jest udział własny mieszkańców w kosztach inwestycji - przy wodociągach co najmniej 30%, a przy kanalizacji co najmniej 10% kosztów budowy
- ze względu na ograniczone środki finansowe Fundacja zastrzega sobie prawo wyboru przedsięwzięcia; pierwszeństwo mają inwestycje, w których duże zaangażowanie lokalnej społeczności powoduje znaczną obniżkę kosztów realizacji

Procedura ubiegania się o kredyt:

- jednostki zainteresowane otrzymaniem kredytu powinny wystąpić do Zarządu Fundacji ze zgłoszeniem określającym charakter i rozmiar inwestycji, stan zaawansowania prac, potrzebne oraz posiadane środki finansowe z dokładnym określeniem ich źródeł.

Ponadto w wypadku budowy:

- * wodociągu wiejskiego należy przedstawić dokumentację techniczną, zezwolenie na budowę, koncepcję rozwiązania gospodarki ściekowej
- * kanalizacji wiejskiej należy przedstawić koncepcję

zawierającą analizę ekonomiczną uzasadniającą w jednoznaczny sposób przyjęte rozwiązanie. Fundacja może udzielić pomocy w rozstrzygnięciu przetargu na projekt kanalizacji i oczyszczalni ścieków; popierane są rozwiązania proste i energooszczędne

- w odniesieniu do inwestycji, dla których istnieją już opracowane dokumentacje techniczne Fundacja zastrzega sobie prawo skierowania tych projektów do opiniodawców
- Fundacja zastrzega sobie prawo własnej oceny projektu
- Zarząd Fundacji wyraża zgodę na udzielenie kredytu; zgoda ta formę opinii
- opinia Zarządu Fundacji wraz z formularzem wniosku kredytowego jest przesyłana do występującego o kredyt i stanowi podstawę do złożenia wniosku do banku w terminie do 30 dni od daty wydania opinii przez Zarząd Fundacji
- do wniosku składanego w banku należy dołączyć m.in.
  - * opinię Zarządu Fundacji wraz z załączonym szacunkiem kosztów
  - * dokument określający status prawny starającego się o kredyt (z wyjątkiem gmin)
  - * pozwolenie na budowę
  - * dokument potwierdzający zdolność kredytową
  - * informację o wielkości własnych środków zaangażowanych w realizację projektu

Banki obsługujące:

Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. w Warszawie ul. Nowy Świat 6/12 tel.21-03-21
Bank Gospodarki Żywnościowej w Warszawie ul. Grzybowska 4 tel.20-02-51

Informacje można uzyskać w siedzibie Fundacji:

Fundacja Wspomagająca Zaopatrzenie Wsi w Wodę
Skwer Kardynała S. Wyszyńskiego 6
01-015 Warszawa
tel. 38-46-83, 38-67-13
fax 38-95-05,
tlx 817055 KKR PL

O g ł o s z e n i a

"ZAM-POL P.U.H. Biała Podlaska ul. Handlowa 1,
tel. 43-43-75

*Sprzedaję ciągników rolniczych, nowych "BIAŁORUS"
MTZ-80, MTZ-82. Ceny atrakcyjne*

•
KOŚLARZ STANISŁAW zam. Branica Radzyńska
tel. 31 UG Radzyń

Sprzedam dużą ilość słomy prasowanej, sadzarkę do ziemniaków, siewnik nawozowy - z możliwością siewu rzędowego, agregat prądotwórczy GZP-20

KOWELZKI STANISŁAW s. ALEKSANDRA

zam. Branica Radzyńska
Sprzedam snopowiazatkę

•
MAŁEK WITOLD zam. Biała k/Radzynia tel. 52-29-08
Sprzedam kombajn ziemniaczany w dobrym stanie

•
KONDRACIUK STANISŁAW zam. Łosice
Kupię nasiona prosa w ilości 0,5 tony. Kontakt ZDR Łosice

•
*Sprzedam pług 2-skibowy i snopowiazatkę - Studzianka 7
tel. Łomazy 428*

Przechowywanie ziemniaków

Tegoroczna susza w naszym województwie i związane z nią niskie plony ziemniaka powodują konieczność dobrego zagospodarowania bulw, które zbierzemy z pól. Przy takich cenach ziemniaka, które osiągają 250 tys zł/q nie można sobie pozwolić na duże straty podczas przechowywania. W poprzednim numerze pisałem o zbiorze ziemniaków i jego wpływie na trwałość przechowalniczą bulw ziemniaka, dlatego jeszcze raz powtarzam, że na przechowanie należy wybrać bulwy zdrowe, nieuszkodzone po uprzednim przesortowaniu. Bulwy z plantacji porażonych przez choroby i uszkodzone podczas zbioru należy spasać na bieżąco lub uparować i zakisić w silosie. Najczęstszym sposobem przechowywania ziemniaków w naszym województwie jest ich kopcowanie w kopcach ziemnych, jednak jest to sposób niepolecany do przechowywania szczególnie ziemniaków przeznaczonych do przetwórstwa z powodu niemożności kontrolowania temperatury i wilgotności w kopcach. Także wyższe straty i ubytki naturalne są wadą tego sposobu przechowywania ziemniaków, ale inne sposoby przechowywania (kopce techniczne z wentylacją mechaniczną i przechowalnie) są za kosztowne na możliwości finansowe polskiego rolnika. Dlatego też należy przestrzegać kilku podstawowych zaleceń dotyczących budowy kopca ziemnego tak, aby straty były minimalne.

Wybór miejsca pod kopiec

Teren równy, lekko wyniesiony, suchy o przepuszczalnym podłożu. Na glebach zwięzłych należy wykonać bruzdy odpływowe wód powierzchniowych. Należy unikać zakładania kopca po poprzednim kopcowisku, jednak gdy zachodzi taka konieczność miejsce pod kopiec należy zwapnować. Przy kopcach zagłębionych poziom wody gruntowej powinien być poniżej 1 m. Kierunek formowania kopca - północ-południe.

Wielkość kopca

Długość - do 30 m

Szerokość - 180 cm

Wysokość - 90 cm

Przy takich wymiarach 1 mb kopca mieści ok. 600 kg ziemniaków.

Ziemniaki mokre i te które wymagają niższych temperatur podczas przechowywania (sadzeniaki) należy usypywać w mniejsze przyzmy (150 cm x 80 cm).

Usypywanie przyzmy

W przypadku kopca napowierzchniowego dobrze jest wierzchnią warstwę ziemi wraz darnią ściąć na głębokość ok. 10 cm. Ogranicza to rozsypywanie się bulw na boki przyzmy. Przy budowie kopca zagłębionego wykop nie powinien przekraczać 50-80 cm. Dno kopca powinno być zbite i wyrównane. O koła przyczepy należy oprzeć szeroką deskę, która zapobiegnie staczaniu się bulw pod przyczepę i ich miażdżeniu podczas odjeżdżania przyczepy.

Boki przyzmy należy koniecznie wyrównać, a zauważone w czasie formowania przyzmy bulwy chore i uszkodzone odrzucić. Po usypaniu i wyrównaniu przyzmy ziemniaków należy natychmiast przykryć.

Okrywa jesienna

Przeciwdziałając zamoknięciu, zazielenieniu i przemrożeniu bulw, przyzmy trzeba jak najszybciej przykryć słomą i ziemią. Najlepsza jest słoma żytnia, ale może być z innych zbóż, jednak zawsze musi być czysta, zdrowa i sucha. Grubość warstwy słomy po uciśnięciu ręką powinna wynosić ok. 20 cm w każdym miejscu okrywy. Słomę należy przykryć warstwą ziemi grubości 5-10 cm. W trakcie obsypywania ziemią wzdłuż grzbietu kopca należy położyć deskę o szerokości 30 cm. Umożliwi ona pozostawienie kalenicy kopca bez okrywy ziemnej. Po obsypaniu ziemią boków kopca deskę należy zdjąć i w ten sposób pas grzbietowy kopca pozostanie bez ziemi. Służy on do odprowadzania ciepła i pary wodnej ze składowanych ziemniaków. Aby kalenica na całej głębokości zbyt szybko nie przemakała, słomę należy ułożyć dość ściśle. Kalenica wolna od ziemi pozostaje przez całą jesień, aż do wystąpienia większych mrozów. Ziemię na bokach kopca wyrównać i uklepać w celu lepszego spływu wody opadowej. Wzdłuż kopca wykonać rowy odwadniające w odległości 1 m od boków kopca.

Okrywa zimowa

Gdy temperatura w kopcu osiągnie właściwą dla przechowywanych ziemniaków (3-5 °C) przystępujemy do wykonania okrywy zimowej. Może się ona składać z warstwy słomy gorszej jakości lub plew, zgonin, liści o grubości po ugnieceniu 10-15 cm i warstwy ziemi o grubości 15-20 cm. Okrywą zimową może być tylko warstwa ziemi o grubości 25 cm. Warstwy ziemi i słomy okrywające kopiec, powinny być grubsze przy podstawie kopca w celu niedopuszczenia do przemarznięcia ziemniaków od spodu kopca. Przy większych spadkach temperatur należy przykryć ziemią również kalenicę.

Przez cały okres przechowywania należy prowadzić kontrolę temperatury w kopcu. Temperatura w kopcu decyduje o momencie wykonania okrywy zimowej, o dodatkowym przykryciu w okresie silnych mrozów i beśniej zimy oraz informuje o stanie ziemniaków (gnijące ziemniaki podnoszą temperaturę) i warunkach przechowywania. Do pomiaru temperatury używamy termometrów kopcowych lub zwykłego termometru wpuszczonego w rurkę PCW. Trzeba tylko już w trakcie usypywania przyzmy zamocować rurkę w ziemniakach, a jej górny otwór zabezpieczyć korkiem. Liczba miejsc pomiarowych powinna wynosić 1 na 10 mb kopca.

oprac: A. Matuszewski

CENY SPRZĘTU ROLNICZEGO

Lp.	NAZWA MASZYNY	Składnica Maszyn "ROLNIK" Międzyrzec Podlaski ul. Berezowska 2	"AGROMA" Międzyrzec Podlaski ul. Radzyńska 15	Składnica Maszyn "VINETA" Biała Podlaska ul. Sidorska	Części do maszyn i ciągników Biała Podlaska ul. Handlowa	Targ w Wisznicach
1.	Brona 5-polowa	3 900 000	3 500 000	4 300 000	4 100 000	3 500 000
2.	Brona 4-polowa	3 600 000				
3.	Brona 3-polowa	2 650 000	2 300 000	2 500 000	3 000 000	2 300 000
4.	Plug 3-skibowy	8 400 000		8 000 000	7 800 000	7 500 000
5.	Plug 2-skibowy	6 400 000		6 600 000	6 600 000	6 200 000
6.	Plug 4-skibowy	12 000 000				
7.	Kosiarka rotacyjna	20 500 000			23 500 000	20 000 000
8.	Zgniatacz ziarna/7,5kW		16 000 000	9 200 000		
9.	Kultywator 16-zębowy		11 800 000	5 900 000		
10.	Kultywator 13-zębowy			4 500 000	4 000 000	4 500 000
11.	Kabiny do ciągnika		9 000 000	8 700 000		
12.	Przetrzęsacz-zgrabiarka 5 gwiazdowa	10 000 000	10 000 000	10 000 000		
13.	Przetrzęsacz-zgrabiarka 7 gwiazdowa	12 000 000	12 000 000	12 000 000		
14.	Przetrzęsacz-zgrabiarka karuzelowy	5 900 000	5 600 000	5 900 000	6 500 000	
15.	Rozrzutnik obornika 1-osioły	34 000 000	37 000 000	32 000 000 37 000 000	36 800 000	
16.	Rozrzutnik obornika 2-osioły	45 000 000	44 000 000			
17.	Rozdrabniacz uniwersalny /7,5 kW/		9 000 000	3 900 000 /bez silnika/		
18.	Obsypnik 3-rzędowy	2 900 000		2 900 000	1 800 000	2 000 000
19.	Obsypnik 5-rzędowy	5 500 000		4 500 000	5 000 000	
20.	Przyczepa samozbierająca	50 000 000	52 000 000		46 500 000	
21.	Sadzarka	6 100 000	6 500 000	6 200 000	6 000 000	6 000 000
22.	Sortownik do ziemniak.	6 500 000		23 mln/elektr/		
23.	Rozsiewacz KOS		9 900 000			
24.	Siewnik "Poznaniak"	26 300 000	10 mln. "Krzna"		26 600 000	
25.	Opryskiwacz	9 000 000	17 600 000	13 700 000	11 000 000	8 700 000
26.	Prasa wys. zgniotu				98 500 000	
27.	Dmuchawa do siana/pion			5 300 000		
28.	Mieszalnik pasz		4 600 000	3 200 000		
29.	Ciągnik T-25	83 000 000				

Porady pszczelarskie

Pszczelarze, którzy nie mają wiele doświadczenia, mogą w październiku zajrzeć do skrajnych uliczek w ulach. Ma to na celu upewnić pszczelarza o poprawnym dopasowaniu wielkości gniazda do siły rodziny. Gdy uliczki między przedostatnią a ostatnią ramką nie są obsiadane przez pszczoły, to ostatni plaster należy wycofać z gniazda. Dostosowanie pojemności gniazda zimowego do siły rodziny ułatwia pszczołom utrzymanie odpowiedniej temperatury wewnątrz kłębu. Ciepło z powierzchni kłębu promieniuje w wolną, nie zajętą przez pszczoły przestrzeń. Im przestrzeń ta będzie większa, tym większe nastąpią straty ciepła z kłębu, tym większe również będzie zużycie zapasów, wydzielanie pary wodnej i CO₂, większe wyczerpanie samych pszczoł, szybsze przepełnienie jelita prostego, częstsze rozluźnianie się kłębu i skoki temperatury, większe prawdopodobieństwo krystalizowania zapasów, wystąpienia biegunki itp. Niewskazane jest jednak zbyt ciasne układanie gniazd. Różnica temperatur między poszczególnymi partiami ula jest w okresie zimy czynnikiem regulacji wymiany gazów. Jeśli gniazdo jest bardzo ciasne, może wystąpić przegrzanie całego wnętrza, brak ruchu powietrza oraz brak wilgoci potrzebnej do utrzymania odpowiedniej koncentracji pokarmu. Pszczoły ograniczone matami czy deskami na ciasnej przestrzeni nie mają możliwości czynnego schłodzenia gniazda, niepokoją się bardziej niż w gnieździe zbyt luźnym i zimnym, a odczuwając pragnienie wybrygują w słoneczne dni z ula i giną na śniegu. W październiku można poprawić ustawienie uli. Odchylenie ula od pionu

niekorzystnie wpływa na przebieg zimowli. Przechylenie do tyłu jest szczególnie groźne dla zimującej rodziny. Para wodna, skraplająca się na wewnętrznych ścianach ula w wyniku gwałtownych zmian temperatur, ścieka na dennicę. Jeżeli nie ma możliwości spłynięcia wylotem, gromadzi się na dnie ula i powoduje pleśnienie osypu zimowego a w następstwie również dennicy. Ponadto obecność wody w ulu skraca życie zimującym pszczołom. Aby ułatwić odpływanie wody z dennicy można ul odchylić o 2-3° do przodu. Czynnikiem poprawiającym warunki zimowania pszczoł jest możliwie szeroki (na całą szerokość lub długość ula) regulowany wylot. Musi on być zasiatkowany, lecz umożliwiający przejście pszczołom. Chroni to rodzinę przed późnym rabunkiem oraz wtargnięciem gryzoni, poprawia także wentylację gniazda. Ważną rzeczą jest poziome i pionowe ocieplenie gniazda. Należy dążyć do tego aby przez wyloty po dennicy, między matami bocznymi a ścianami ula, aż po otwory w daszku, możliwy był obieg powietrza. Gdy temperatura otoczenia utrzyma się przez kilka dni na poziomie 8°C, pszczoły zaczynają formować kłęb zimowy. Pewna ich część wchodzi do pustych komórek, dzięki czemu zmniejsza się objętość kłębu. Zagładanie do uli w październiku może niekorzystnie wpłynąć na przebieg zimowli, należy więc tego unikać i zapewnić pszczołom maksymalny spokój.

opracowali: M. Kałabun K. Osielski

Liście buraczane - objętościowa pasza dla bydła

Liście z buraków cukrowych można skarmiać w postaci surowej lecz najczęściej stosowane są w żywieniu jako kiszonka.

Zawiera ona mało włókna, dużo wapnia, mało fosforu, kwas masłowy i szczawiowy. Tym samym działa zakwaszająco na żwacz, wywołuje biegunkę, usposabia do występowania zalegania, porażenia około porodowego i ketozy. Może obniżyć jakość siary i mleka, zdrowotność cieląt w pierwszym okresie po urodzeniu. Lecz można tego uniknąć.

Kiszonka to pasza mlekopędna, jednak fakt ten nie może decydować o jej ilościowym zastosowaniu. Chcąc wykorzystać zawarte w kiszonce energię, białko i inne składniki trzeba je tak zbilansować aby dawka w całości odpowiadała nie tylko potrzebom lecz również wymaganiom krowy jako zwierzęcia przeżuującego. W 1 kg kiszonki znajduje się 0,17 jednostek owsianych i 27 gram białka. Kiszonkę z liści buraczanych można zbilansować w dawce jeżeli ograniczy się jej udział do 20 kg \max.25kg\ . Komponentem uzupełniającym może być siano, sianokiszonka z traw, kiszonka z kukurydzy i śruta zbożowa. Pasze te wzbogacają dawkę w białko, energię a jednocześnie są uzupełnieniem włókna, karotenu i fosforu.

Kiszonka z liści nie powinna się znaleźć w dawkach z udziałem wywaru.

Kiszonka ta na ogół nie jest zbyt kwaśna, działa natomiast zakwaszająco na żwacz co jest wynikiem małej ilości włókna. Jeżeli przy braku odpowiednich pasz nie udaje się uchronić zwierząt przed kwasicią celowe jest stosowanie sody w ilości 50-100 na sztukę dziennie, zwłaszcza dla krów wysokomlecznych otrzymujących 6 kg i więcej paszy treściwej. Korzystny jest także dodatek polfamixu U, który wzbogaca dawkę w fosfor i witaminy.

Krowy zasuszone nie powinny otrzymywać kiszonki z liści, a jeżeli jest to konieczne to najwyżej 10 kg, ponieważ są one najbardziej narażone na ujemne skutki jej skarmiania tj. kłopoty z płodnością i zdrowotnością cieląt. Rodzą się one osłabione i często już z biegunką.

Przykład dawki pokarmowej - potrzeby bytowe krów i produkcyjne rzędu 8-10 l mleka:

kiszonka z liści	20 kg \2x10\
siano	4 kg
kiszonka z kukur.	17 kg
polfamix U	50-100 g

Opracowała: mgr inż. K. Wasiluk

Produkty mleczne w żywieniu rodziny.

Mleko należy do najbardziej wartościowych produktów ze względu na skład chemiczny i wysoką wartość odżywczą. 1 litr płynnego mleka pokrywa bowiem zapotrzebowanie organizmu na białko w 80% i zapotrzebowanie na wapń w 100%. Mleko zawiera wszystkie niezbędne składniki odżywcze: białka, cukry, tłuszcze, witaminy i składniki mineralne. Sery, mleko w proszku, śmietana, masło zawierają tych składników odpowiednio więcej.

Masło zawiera więcej tłuszczu, witaminę A i witaminy z grupy B.

Koncentracja tłuszczów w serach żółtych jest niekorzystna, dlatego są one ciężko strawne i nie polecane osobom starszym.

Sery twarogowe można przygotowywać w gospodarstwie domowym. Ich wykorzystanie w żywieniu może być różnorodne. Poniżej podaję kilka przepisów na potrawy z sera twarogowego.

Knedle wrocławskie.

75 dkg ziemniaków, 15 dkg sera twarogowego, 15 dkg mąki, 1 jajko, 50 dkg śliwek węgerek, 3 dkg tartej bułki, 3 dkg smalcu, 2 dkg cukru, 3 dkg masła, sól.

Ziemniaki ugotować, ostudzić, zemleć razem z twarogiem. Dodać mąkę, jajko i wodę, zagnieść ciasto. Ciasto podzielić na kawałki i nadziewać śliwkami pozbawionymi pestek, dokładnie zaklejać. Ugotować w osolonej wodzie. Po ugotowaniu posypać tartą bułką i opiec na tłuszczu na patelni. Podawać na gorąco polane roztopionym masłem i posypane cukrem

Knedle serowe z powidłami.

50 dkg sera twarogowego, 10 dkg mąki, 1 jajko, 10 dkg kaszy manny, 20 dkg powideł, 4 dkg masła lub innego tłuszczu, 3 dkg bułki tartej, 3 dkg cukru, sól.

Ser zemleć dodać mąkę, jajko i kaszę, osolić. Zagnieść ciasto, pokroić na kawałki, nadziewać powidłami, dokładnie zaklejać. Gotować knedle we wrzącej wodzie. Podawać polane roztopionym masłem z bułką tartą i posypane cukrem.

Pierogi ze świeżej kapusty z serem.

Ciasto: 35 dkg mąki, 1 jajko, 0,15 l wody, 4 dkg masła, 2 dkg bułki tartej, sól.

Farsz: 80 dkg kapusty, 20 dkg sera twarogowego, 1 cebula, 4 dkg tłuszczu, sól, pieprz.

Obraną z zewnętrznych liści kapustę opłukać, pokroić na części, ugotować we wrzącej, osolonej wodzie, odcedzić i wycisnąć na ściereczce. Zemleć razem z serem, dodać pokrojoną i usmażoną cebulę, sól, pieprz. Z podanych składników zagnieść ciasto. Formować pierogi, gotować we wrzącej, osolonej wodzie. Podawać polane stopionym masłem z bułką tartą.

Salatka z twarogu.

25 dkg twarogu tłustego, 1 ogórek świeży, kwaszony lub konserwowy, 1 duży pomidor, 1 jajko ugotowane na twardo, 1 mała cebula, 1 kwaszone jabłko, 1 łyżeczka łagodnej musztardy, 1 łyżka śmietany, cukier puder, sól, szczypiorek. Ser, ogórek, pomidor, jajko, cebulę, obrane jabłko pokroić w drobną kostkę, wymieszać ze śmietaną, musztardą, solą i cukrem. Posypać sałatkę posiekanym szczypiorkiem. Podawać przybrane cząstkami jajek ugotowanych na twardo i majonezem.

Opracowała: Danuta Potapczuk.

Salatki warzywne na zimę.

Salatki sporządza się z warzyw i owoców dobranych tak, aby były produktem o wysokiej wartości odżywczej, miały estetyczny wygląd i przyjemny zapach. Utrwalamy je za pomocą pasteryzacji. Salatki przechowują się lepiej gdy zakwasi się je niewielką ilością octu lub kwasu cytrynowego. W tym celu można wykorzystać też odmiany bardzo kwaśnych jabłek.

Salatka wielowarzywna I

50 dkg kapusty białej, 50 dkg strąków papryki słodkiej, 50 dkg cebuli, 50 dkg pomidorów czerwonych lub zielonych, 20 dkg jabłek kwaśnych, 4 dkg soli, 2 szklanki wody, 1 szklanka octu, kilka ziaren ziela angielskiego, liść laurowy, 1 dkg cukru.

Kapustę oczyścić, wypłukać, poszatkować, cebulę obrać, opłukać i posiekać. Umyte jabłka zetrzeć na tarce z dużymi otworami. Wymieszać składniki, osolić i przykryć. Paprykę umyć, oczyścić z pestek, pokroić w paski. Pomidory umyć, pokroić w talarki. Ugotować zalewę z octu i przypraw, do wrzącej wody wkładać kolejno warzywa,

poczynając od najtwardszych. Po zagotowaniu przełożyć do gorących słoików napełniając je do 3/4 wysokości i dodać wywar - zalewę. Pasteryzować około 20 - 25 min.

Salatka wielowarzywna II

1 kg zielonych pomidorów, 20 dkg cebuli, 30 dkg małych ogórków, 15 dkg marchwi, 25 dkg kapusty białej, 4 dkg soli, 2 szklanki wody, 2 łyżki cukru, łyżka soli, łyżeczka nasion kopru, kilka ziaren pieprzu i ziela angielskiego, kilka listków laurowych, łyżeczka kwasu cytrynowego.

Wyszorowaną, oskrobaną i umytą marchewkę pokroić w talarki i obgotować 3 - 4 min. w wodzie z dodatkiem cukru. Kapustę poszatkować. Umyte, zielone pomidory pokroić w plastry i posypać solą. Cebulę obrać, umyć i pokroić w talarki. Ogórki umyć i pokroić. Ugotować zalewę z wody, octu, soli oraz kwasu cytrynowego. Składniki układać warstwami w słoikach i zalewać gorącą zalewą. Dołożyć do każdego słoika przyprawy, zamknąć i pasteryzować 15 - 20 min. Po wyjęciu ze słoika, przed

spożyciem można doprawić niewielką ilością oleju jadalnego.

Salatka z papryki, cebuli i ogórków.

1,5 kg strąków papryki czerwonej, 50 dkg cebuli, 50 dkg ogórków, 3 szklanki wody, 1/5 szklanki octu, 1 dkg cukru, 2 dkg soli, kilka ziaren ziela i pieprzu, liść laurowy.

Umytą paprykę pokroić w szerokie paski, cebulę pokroić w talarki 2cm. Umyte ogórki obrać, pokroić w cienkie plastry. Ugotować zalewę z przyprawami i do wrzątku wrzucić cebulę a następnie paprykę, szybko zagotować odcedzić. Gorącą paprykę i cebulę oraz ogórki ułożyć w słoikach, dodać przyprawy z zalewy a następnie zalać zalewą. Pasteryzować 15 - 20 min.

Salatka z papryki, pomidorów, marchwi i cebuli.

1 kg strąków czerwonej papryki, 25 dkg marchwi, 25 dkg cebuli, 50 dkg pomidorów, sól, 4 szklanki wody, 1/3 szklanki octu, liść laurowy, ziele angielskie, 3 - 4 goździki, cukier.

Umytą, oskrobaną i opłukaną marchew ugotować i pokroić w słupek. Umytą paprykę sparzyć wrzącą wodą, zdjąć skórkę, oczyścić z pestek i pokrajać w talarki. Pomidory umyć, zanurzyć we wrzątku, zdjąć skórkę i pokroić w talarki. Wszystko wymieszać, lekko posolić, ułożyć w słoikach zalewając gorącą zalewą. Zamknąć i pasteryzować 20 - 25 minut.

Opracowała: Maria Wołos.

Grzyby.

Co roku w okresach masowego występowania grzybów w lasach pojawiają się w środkach masowego przekazu doniesienia o zatruciach ludzi grzybami. Prawie wszystkie powodowane są przez zjedzenie muchomora sromotnikowego. Jak podają naukowcy 1/4 część tego grzyba może spowodować śmiertelne zatrucie.

Środki masowego przekazu doradzają nam abyśmy zbierali tylko grzyby dobrze nam znane.

Inne rady odnośnie prawidłowego zbierania grzybów dotyczą postępowania z nimi tak aby nie szkodzić sobie jak i środowisku leśnemu. Prawidłowe zbieranie grzybów polega na uchwyceniu trzonu grzyba, okręceniu go wokół osi, to nie spowoduje zniszczenia grzybni. Pamiętajmy także aby nie niszczyć innych grzybów napotkanych po drodze nawet jeśli są one trujące.

Grzyby zbieramy do koszy. Nie poleca się zbierania ich do plastikowych toreb, ponieważ bez dostępu powietrza zagrzewają się one a to powoduje ich szybsze zepsucie. Grzyby zepsute są prawie tak samo trujące jak grzyby niejadalne. Nie zbierajmy też starych bo są one mniej smaczne a także robaczywe. Po zebraniu grzybów należy

możliwie jak najszybciej je przebrać i poddać dalszemu przerobowi.

Wartość odżywcza grzybów jest bardzo mała. Zawierają one niewiele składników odżywczych a te, które znajdują się w ich składzie są najczęściej nieprzyswajalne przez nasz organizm lub nawet niepotrzebne (jak np. składnik białka - chityna). Grzyby są ciężko strawne, nie należy podawać ich małym dzieciom, osobom ze schorzeniami wątroby, dwunastnicy czy żołądka.

Tymczasem grzyby spożywamy bardzo chętnie, decydując o tym ich walory smakowe i zapachowe.

W obecnych warunkach dotyczących zanieczyszczenia środowiska, poleca się grzyby uprawne, niektóre z nich jak np. bocznik, pierścieniak czy twardziak shii - take uprawiane, w warunkach gospodarstwa domowego są zdrowe, ekologiczne i zawierają więcej składników odżywczych niż leśne. Stwierdzono też, że grzyby uprawne zawierają więcej składników odżywczych przyswajalnych przez organizm człowieka.

Opracowała: Bożena Warda.

Włoszczyzna solona.

Jeśli mamy dużo włoszczyzny: marchwi, pietruszki, por, selera, można je utrwalać na okres zimowy solą. Solenie jest bardzo starym i tanim sposobem utrwalania i przechowywania produktów spożywczych. Polega ono na przesyleniu ich stężonym roztworem soli. Zapobiega to rozwojowi drobnoustrojów. Dodatek soli zależy od rodzaju warzyw ale trzeba liczyć 15 - 20 dkg na 1 kg surowca do solenia. Najlepsza jest oczywiście sól kamienna, zawierająca mikroelementy. Świeże i oczyszczone warzywa przesypane solą, która powoduje wydobicie z błon komórkowych soku, albo zalewa się odpowiednio stężonym roztworem.

Solone warzywa układa się dość ściśle w słoikach lub małych garnkach kamiennych. Trzeba uważać żeby były stale warstewką słonej zalewy, która chroni przed dostę-

pem powietrza. Solankę można zabezpieczyć dodatkowo, zalewając jej powierzchnię warstewką oleju jadalnego.

Przygotowujemy 50 dkg marchwi, 50 dkg korzenia pietruszki, 50 dkg porów, 40 dkg soli. Można oczywiście zmieniać proporcję i wziąć np. więcej marchwi a mniej selera. Należy jednak zawsze pamiętać o tym aby dodatek soli wynosił nie więcej 20 dkg na 1 kg warzyw. Warzywa myjemy, czyszcimy i płuczemy. Marchew, pietruszkę i seler ścieramy na tarce na grubych oczkach a pory kroimy na talarki. Rozdrobnione warzywa układamy warstwami w czystych słoikach (a jeszcze lepiej w garnkach), przysypujemy je solą a następnie ugniatamy czystym, wyparzonym walcem aż na wierzchu pojawi się sok. Wtedy słoiki zamykamy. Przechowujemy je w chłodnym miejscu.

Opracowała: Maria Godziuk.

Uwaga! Przeciwno miotle zbożowej w uprawach pszenicy, jęczmienia, żyta i pszenżyta można już zastosować:

LENTIPUR 80 WP

NIEZAWODNY I TANI HERBICYD

Zależnie od uprawy można go stosować w dogodnie wybranych terminach :

- bezpośrednio po siewie
- od fazy 3 liści do przymrozków
- w czasie spoczynku zimowego
- wiosną, do fazy pełnego krzewienia

Dawka 2 kg /ha oprócz miotły niszczy także wiele innych ważnych chwastów: chabry, gwiazdnica, jasnoty, jaskier, komosy, kurzyśląd, mlecz, niezapominajka, poziwnik, przytulia, rdest, rumiany, skrytek, sporek, starzec, tasznik, tobołki, tomka, wyczyniec, wiechliny.

PRZEDSTAWICIELSTWO FIRMY AGROLINZ W POLSCE, IMPORT I DYSTRYBUCJA :

KAZGOD

05-870 BŁONIE, ul WIERZBOWA 7 tel/fax : (22) 55 32 50, 55 31 20, tlx 81 32 67

**DO NABYCIA WE WSZYSTKICH SKLEPACH
ZE ŚRODKAMI OCHRONY ROŚLIN !!!**

ROLIMPEX S.A.

w Warszawie

* Oddział w Białej Podlaskiej
ul. Leszczynowa 1
centrala: (0-80) 43-50-21
tel. (0-80) 44-20-36, 44-18-42
telefax: (0-80) 43-51-69, 43-50-95
telex: 863135 RLX pl, 863321 RLX pl

* Zakład Nr 2 w Łosicach
ul. Targowa 8
telefon: (0-80) 57-34-52
telefax (0-80) 57-34-52

PROWADZI SPRZEDAŻ

w hurtowni
spożywczo-alkoholowej:

- * cukru
- * herbaty
- * ryżu
- * tłuszczów roślinnych
- * napojów
- * słodczy

- * śruty sojowej
- * śruty rzepakowej
- * mączki mięsno-kostnej
- * mączki rybnej
- * koncentratów dla trzody
- * mieszanek pełnoporcjowych
- * dodatków paszowych
- * zboża: pszenicy, owsa, żyta, jęczmienia

SKUP

koniczyny czerwonej, seradeli, łubinu, ziemniaków, zbóż

PRZY ZAKUPIE I SPRZEDAŻY WIĘKSZEJ ILOŚCI ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ NEGOCJACJI CEN, WARUNKÓW PŁATNOŚCI I TRANSPORTU.

Proponuje

korzystanie ze Składu Celnego

Kontraktuje

- * ZIEMNIANKI SADZENIANKI
- * TRAWY NASIENNE (RAJGRAS ANGIELSKI)
- * ROŚLINY MOTYLKOWE (KONICZYNĘ CZERWONĄ, SERADELĘ)

Zaopatruje

rolników w kwalifikowany materiał siewny i sadzeniakowy

„AIDA”

Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe
21-500 BIAŁA PODLASKA ul. Brzeska 36a tel/fax 43 77 57

... OFERUJE ...

* OPRYSKIWACZE - ciągnikowe zawieszane, polowe i sadownicze

- zbiornik 400 dm³ - wysięg 12 m
- zbiornik 400 dm³ - wysięg 10 m
- zbiornik 300 dm³ - wysięg 12 m
- zbiornik 300 dm³ - wysięg 10 m
- zbiornik 400 dm³ (uniwersalny)
- zbiornik 400 dm³ (bębnowy)

- ceny już od 9.400.000 zł

GWARANCJA 18 MIESIĘCY - PEŁNY ASORT. CZĘŚCI ZAMIENNYCH
CENY HURTOWE I DETALICZNE ORAZ SPRZEDAŻ RATALNA

* NAWOZY WAPNIOWO MAGNEZOWE - (2 asortymenty)

- wapniowo magnezowy 13% MgO
- wapniowo magnezowy 8% MgO

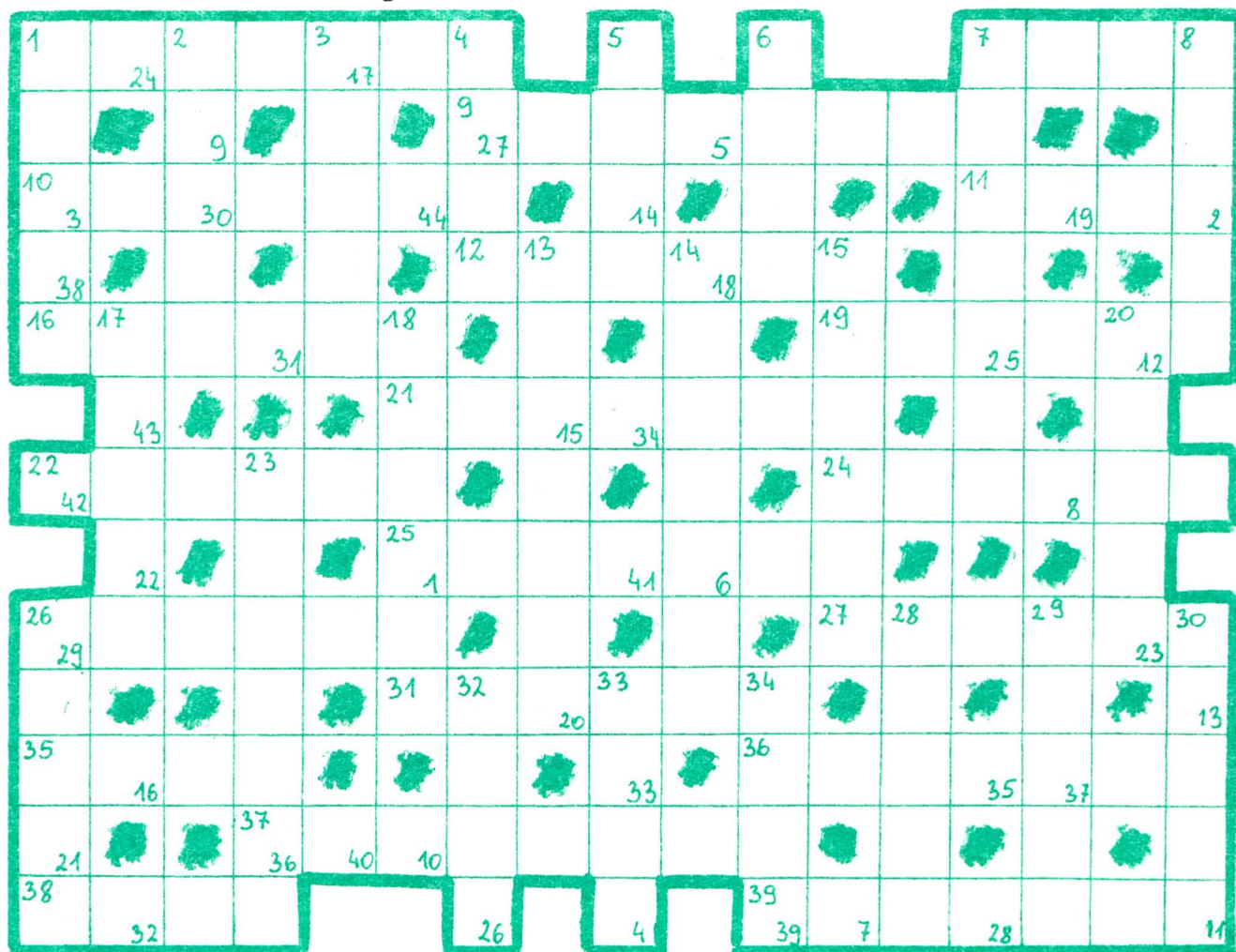
W cenę wliczony transport

* NAWOZY DOLISTNE "AGROSOL", "INSOL", "AGROWITAL" punkt fabryczny - hurt, detal

* KONCENTRATY I PASZE FIRMY CARGILL

MAGAZYN: ul. Gwardii Ludowej - kierunek SIELCZYK - dojazd linią nr 9
Sklep - ul. Brzeska 36a tel. 43-77-57

Krzyżowka Nr 10

Poziomo: 1) między międzywęzłami, 7) chłód, zimno, 9) kościelny symbol pokoju, 10) budulec wszechświata, 11) zuchwałość, arogancja, 12) strażacka zajezdnia, 16) odmiana zająca, 19) polityczna strona, 21) teren bez pagórków, 22) Fidel, kubański przywódca, 24) gang, banda, 25) vat lub akcyza, 26) ogrzewany zbiornik, 27) sprzymierzeniec, sojusznik, 31) imię męskie, 35) wiedeński taniec, 36) autor utworu "Nosorożec", 37) pracuje w dziale ekonomicznym ODR Grabanów, 38) nic lub pomidorowa, 39) małe bezdrzewne miejsce w lesie.

Pionowo: 1) alkohol z kobylego mleka, 2) służy do gry w badmingtona, 3) foka obrączkowana, 4) pies gończy, 5) metalowy szmelc, 6) harcerski z namiotami, 7) klocki lub lalka, 8) Ostra w Wilnie, 13) państwo w Ameryce Południowej, 14) wariacka, 15) najzimniejszy stan USA, 17) widmo, koszmar, 18) zawsze nad "i", 20) ozdoba ludowego stroju, 23) zespół odcieni w obrazie, 26) parów, kanion, 28) czeski tenisista, 29) imię włamywacza dżentelmena, 30) Hans - niemiecki malarz realistyczny, 32) dawka, porcja, 33) wrześniowy solenizant, 34) zero, człowiek bez znaczenia

opracował: Jerzy Mędra

Hasło z krzyżówki nr 9/94

"ZADBAJ O DOBRE PRZYGOTOWANIE PÓL"

ADRES REDAKCJI: Grabanów 21-500 Biała Podlaska

Telefon: Biała Podl. 433792, 433866, 411247,
411255-Dyrektor, telefax 438198
telex 863330

ADRESY i telefony Rejonowych Ośrodków:

Biała Podl. ul. Żeromskiego 3 tel. 433234
Radzyń Podl. ul. Międzyrzeczka 99 tel. 520022
Parczew ul. Piwnia 50 tel. 542474
Łosice ul. Piłsudskiego 6 tel. 57-26-65
Wisznice ul. Nowa 14 tel. 781411 prosić 249

WYDAWCA: OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO

DYREKTOR: mgr inż. Sokołowski Andrzej **Z-ca DYREKTORA:** mgr inż. Jeleń Stanisław

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: K. Kuresza, R. Juszczyk, B. Filatiuk, B. Michalczyk, Cz. Mirczewska, A. Matuszewski, A. Strąćicka, A. Radzikowska, B. Warda, A. Witek, A. Żurkowska, specjaliści terenowi doradztwa roln. i specj. WGD.

SKŁAD KOMPUTEROWY: M. Zajac, A. Mazur

DRUK: I. Wagner - poligrafia ODR. Nr zamwienia 02/94 nakład 3.200 szt.